

ТЕШЊАРСКЕ ПЛАСОВИШЕ

ГОДИНА XVI

23. АВГУСТ 2002.

БРОЈ 28

ОДЛИЧАН ПОЧЕТАК

Шеснаесте тешњарске вечери отпочеле су сјајно. Све око и изнад летње позорнице са обе стране Колубаре било је крцато. Преко белог мермерног моста није се могло прећи. Услед гужве с једне на другу страну напредовало се по неколико сантиметара. Ипак, чини нам се да ранијих година толико света није било.

Пошто је председник СО Ваљево **Томислав Милановић** прогласио Тешњарске вечери отвореним, наступио је **Момчило Бајагић** са својим Инструкторима, уз „Рибљу чорбу“ данас најпопуларнији рок састав којег имамо. Бајага је одмах најавио да ће упркос киши која је роминала концерт бити одржан. Јер где год је наступао, кише није било. И погодио је. Одржао је потом један марљив, расположен концерт подржан свесрдно од младе публике.

А градоначелник Милановић поручио је следеће: „Ван сваког је спора да Ваљево никад није будније и живље него у дане Тешњарских вечери. Градска управа је ове године, у сарадњи са предузећима и грађанима, уложила пуно воље, знања и средстава да Ваљево сачува свој препознатљив изглед и шарм уређењем улица, тргова и паркова, обнављањем школа, темељном реконструкцијом најстарије школске зграде, сада Народног музеја. Настојимо да се традиција и савремени живот прожимају на сваком кораку.

Ваљево и Тешњарске вечери добиће нови сјај када и наш свакодневни живот учинимо бољим и квалитетнијим. То зависи само од нас, од наше упорности, стрпљења и жеље да успемо“.

М.Ст.

ГЛАС ИЗ ЧАРШИЈЕ

Тешвар је као историјски, културни и занатски центар задро а од некадашње идеје фестивалских збивања као завршнице свих особености и живота Старе чаршије - остало је само име!

Ова опора констатација је са расправе о садашњем тренутку Тешвара која је у уторак увече организована у Месној заједници. Тешварци не осећају да град има изражен однос према процесима у Тешвару, нити адекватан програм - план наградње онога што је посао заштите јединствене амбијенталне урбане целине у Србији. Нема урбанистичког нити планског концепта шта са залеђем Тешвара, па људи не могу да планирају улагања у трошне објекте и делатности. Доста примедби упућено је на адресу Државе, јер је за добијање дозволе на пројекат реконструкције куће Милке Недељковић у Бирчаниновој бр. 20 требало је да до ових дана, прође пуне четири године! Толико још увек чекају власници кућа у Бирчаниновој бр. 6 и 6/а, тзв. Кештавица, иако су наредбе обезбеђене из фонда за земљотрес. Чекају се процене звучне изолације!

Тешварци поново траже да се промени режим саобраћаја, да се озбиљно размисли о поновном статусу Тешвара као пешачке зоне, бар као почетак оживљавања и других сегмената живота.

На састанку у Тешвару били су Никола Илић, начелник за урбанистичко-комуналне послове, Весна Ђирић, директор завода за заштиту споменика и Милан Дивинић, начелник одељења саобраћајне полиције. Очекујемо, најзад, одјеке!

ТГ

КАКО ЈЕ ПОЧЕЛА ОБНОВА ТЕШЊАРА И ТРГОВАЧКЕ УЛИЦЕ

Слободан Ђукић – учесник и сведок

Ваљево и Зрењанин су једина два града у Србији у којима ће се реализовати пројекат БИД који подржава УСАИД кроз пројекте ЦРДА и СЛГРП. Иза скраћенице БИД садржано је искуство стицано пре две деценије у градовима САД-а који су били суочени са последицама гашења малих радњи, дућана, читавих улица и градских квартова, заправо умирања градова пред најездом мега-трговинских система. Програми уређивања и обнављања пословних квартова релизују се већ у 400 градова у Америци и Канади, а од 1995. године у стотинак градова Чешке, Пољске, Словачке. Ваљево и Зрењанин биће први градови у тој мрежи, у овом делу Југоисточне Европе.

Циљ програма је да се људи који живе и раде у пословним зонама интересно организују и уз помоћ локалне управе реализују све своје комуналне, урбанистичке послове и замисли, послове маркетинга, унапређења свих садржаја од маркетинга до културних, спорских и рекреативних. У Ваљево, та зона обухвата простор између Колубаре и Карађорђевог улице, од Јадра до улице Вука Караџића, заправо све пословне и друге објекте, јавне и културне институције - преко 200 адреса. Власници локала и корисници објеката окупили су се карајем јуна у Хотелу Гранд на првом договору о пословима који ће континуирано трајати пет година. Ових дана анкетирају се грађани Ваљева о томе шта за њих значи Трговачка улица и зона, како је замишљају и желе, а одговори ће бити само једна од основа за израду програма. Изабран је Организациони одбор којим председава градоначелник Томислав Милановић и Комисија од 30 чланова за реализацију пројекта чији је председник Богдан Боца Ивановић. Препреме следе а старт целог пројекта очекује се на пролеће.

Пројекат уређења пословног квартала чија је окосница Кнез Милошева улица, подсетила нас је да је у исто време када је у богати градовима САД-а, у престижном трговинском центру Њујорка стасавала идеја како да се градови одбране од пошаста великих трговинских центара овде у Ваљево, пре осамнаест година почео исти процес заштитом и уређењем Тешвара, па потом и Кнез Милошове. Исти процеси договарања, планирања, постављање високих урбаних циљева, део су аутентичног искуства овог града и плодно тле да се уђе у најављени програм који се доживљава као наставак започетог посла. Учесник и актер тих збивања, тог ренесансног времена Ваљева био је Слободан Ђукић, којем околности нису дозволиле да започето и заврши са одговорношћу градоначелника Ваљева. Преносимо део подсећања на то време из разговора који смо забележили у дворишту породичне куће Ђукића у Тешвару.

– Тачно је да су 1984 године почели радови на обнови Тешвара. Тешвар је то заслужио по свему. Пре свега што у њега није улагано ништа од ослобођења 1944. године. Ми смо тада у заједници са Заводом за заштиту споменика у Крагујевцу, који је тада био надлежан решили да уредимо тротоаре, коловоз. Људи из Завода нису имали неки одређени став па смо заједнички тражили решење. Сећам се да је у томе посебно био ангажован Света Јокић и добро је потегао, јер знате, у то време тешко је било одлучивати. Ми смо, кад се подсетим боље, давали предлоге који су усвојени и за калдрму и за плоче и за канделабре који сад већ стоје осамнаесту годину. Све до фењера, односно имитације фењера. Тешвар је у то време био под заштитом и било је јасно да ту не може доћи асфалт.

Да ли се знало за последње таквог потеза за низ важних послова на уређењу и других простора Ваљева ?

- Бољи део Ваљева је знао шта је Тешњар. И било је важно да он задржи атмосверу, тај амбијент. Било је људи и тада као што има и сада који сматрају да то треба асфалтирати, порушити, направити шеталиште поред Колубаре. Разни људи, разне чуди! Међутим, у сусрет томе, десетак година пре, био је актуелан пројекат регулације Колубаре и чак је постојала идеја код врло афирмисаних архитеката - јер се сматрало да ће тешко у датом простору моћи да се уради регулација - да се сруши Тешњар и уреди шеталиште са регулацијом. На срећу, прорадила је савест и од те идеје се одустало. Регулација је урађена а Тешњар је сачуван. Од много људи, знаменитих и паметних, које сам као домаћин провео кроз Тешњар, сам чуо само одушевљење и похвале да то и даље треба чувати као аутентичан амбијент грађанско балканске чаршије која није оријентална као што су Баш чаршија и чаршије у неким другим градовима.

Били су то потези који су следили један за другим. Уређење тргова, формирање пешачких зона. Високи стандарди уређења града и за Европу тог времена били су овде примењивани.

- У то време градека постава, ценећи све што су знаменити људи Ваљевци урадили за Ваљево, сматрала је да треба да се њима подигну

споменици. Споменици су иначе украс у градовима, па смо сматрали да ће бити и украс Ваљева. Мислили смо исто тако да треба уредити тргове. Али у то време није било баш лако да се каже - "Ајде да уредимо трг ! Обично су људи, самоуправљачи, гласали за своје улице. Прилив становништва је био у то време велики, насељавали су се, подизали куће али нису уплаћивали ништа за комуналије и кад су дошли, условно речено до власти, до гласања, они су били за уређење улица које су биле у блату до колена. И како сада да објасниш том становништву да треба уредити трг. Ми смо тим принципом - које је било и мало лукавство - да подижемо споменик, уређивали и трг. А тргови су душе града и зато је Ваљево био пример због којег су људи овде долазили да то гледају. То је било време узлета Ваљева, време „Ваљева изнад Србије“ - како је то умео лепо да каже Радован Бели Марковић.

И Кнез Милошева је сличано почела као и Тешњар да се саграђује инфраструктура, улица.

И Кнез Милошева је дошла на ред сама по себи, захваљујући неулагањима предходних деценија. И тада смо учинили напор да и Кнез Милошеву заштитимо и такође се појавила дилема међу нама: шта радити? Решили смо да одемо у Ситард са којим смо већ успоставили односе јер сам се сетио главне трговачке улице у том граду која нема тротоаре и

којој је одвод воде по средини. Не ради се ни о чијој памети, па ни мојој, већ о потреби да се уради оно што се може и што се само нуди. Улица Кнез Милошева је уска, нема простора за тротоаре и за улицу, а кад се борите за пешачке зоне, за шта су ме увек Тешњарци мрзели, па су одмах са новим поставом грдске управе пустили саобраћај у Тешњару - нормално је било да тако нешто урадим. Са сарадницима сам био у Ситарду, забележили смо неке важне детаље. Ваљевци који знају тај град могу лако да направе поређење између две главне трговачке улице. Неке детаље за ту улицу је радио Лазар Лазић, неке Риста Анђелопалић. Углавном урадили смо је до половине, до садашњег сата. Онда је дошла смена власти, ја више нисам био председник Општине али сам новој власти, са којом се политички нисам слагао, пожелио да буде боља од нас предходника јер то је најбоље за наше Ваљево. И они су заиста наставили да раде на Кнез Милошевој и ето показала се као једна од бољих, лепших улица нашег града. Ја сам пред одлазак са места градоначелника купио материјал да неком не би пало на памет да уређење улице настави неким другим системом. И хвала богу, људи су наставили како смо ми почели.

Чули сте за пројекат уређења Трговачке, пословне зоне Кнез Милошеве улице. За пројекте одобрење само за Ваљево и Зрењанин у оквиру сарадње ЦРДА и Општине Ваљево?

Наравно, треба наћи само ентузијасте, људе који ће морати да размисле и о мосту са Трга кнегиње Љубице, преко Колубаре, до стаклоресца у Тешњару. Да се направи један круг. Тешњар ће на тај начин да оживи. Мислим да ове силаске на форланд кеја, на зелене травњаке треба што више форсирати. Морам да признам да сам ја један од криваца што их више нема јер смо се у то време у Ерозији борили за сваки динар, јер регулације су скупе а посебно степеници. Сада су степеници део ове приче. А можда и уређење оног простора иза Ерозије где би требало изградити паркинг за возила која су отерала пешаке и са тротоара.

Букић са гостима у Тешњару

Љиљана Љиљак

ТЕШЊАРСКИ
ГЛАСОМОНА

ГОВОРИ СРПСКИ...

У Ваљево од 3. августа ради једномесечна „Школа српског језика и културе“, коју је организовала група младих стручњака – лингвиста са Филолошког факултета у Београду и Институту САНУ за српски језик. Ваљево није случајно одабрано као средина у којој ће најбољи, књижевни српски језик учити углавном млади студенти славистике са више европских и америчких универзитета. Јер, како подсећа Ваљевац **Предраг Обухина**, асистент славистике на Филолошком факултету и најзаслужнији за утемељење овакве школе у Ваљево, ово је средина у којој се говори најчистијим, стандардним српским језиком. Окружење је, уз то, право да се стекне добар увид у аутентично и богато културно-историјско наслеђе Срба и Србије.

У првој генерацији Школе окупљено је десет изузетно ентузијастичних и радозналих полазника: **Роланд Вагнер** из Немачке, **Џули Карузо** и **Брајан Лемаи** из САД, **Емилијано Бертолди** из Италије, **Магдалена Стапев**, **Ања Тешепалковска** и **Пјорт Чајковски** из Пољске, **Вера Смеј-**

Са полазницима Школе српског језика и културе – Ваљево 2002.

калова из Чешке и **Наташа Сердоболскаја** из Русије. Предраг нам је њихова имена издиктирао напамет, све их познаје „у главу“.

Иако у Ваљево бораве скоро пуних месец дана, тешко је до њих доћи: свакодневна предавања и студијски обиласци и излети по нашем крају, а и шире. До сада су били на Цез фестивалу у Шапцу, као подршка Контекстовом музичком клубу (остало у Шапцу, спрам Ваљева „и није нешто...“). Посета Сабору трубаца у Гучи је за све њих нешто што ће памтити целог живота, нешто посебно и непоновљиво...

На крају тек прве седмице у Школи осмелили су се да посете и Радио Ваљево, где им је непосредна домаћица била спикер(ица) Радмила Новаковић. Иако олако не дели похвале о језику, први глас Ваљева их је охрабрио да лепо напредују; неки баш лепо, попут Американке Џули, чак из Сигла, која српски говори већ без акцента, меко и мелодично. Приповедали су јој и о српским кулнар-

ским искуствима: о припреми сарме, гибанице, проје, мусаке...

Пред микрофоном (уживо) **Роланд, Џули и Магда** испричали су и ово:

Р: – Први пут сам у Србији. У школи се учи много сваки дан и сваки дан се научи нешто ново. Ја сам завршио студије славистике у мом граду Фурту (код Нојнберга), али има још много тога што морам да научим и сазнам о вашој култури и начину живота. Иначе, Србе сам упознао већ у Немачкој, јер су на Универзитету и у нашем граду живели многи Срби, нарочито избеглице.

Ц: – Ја сам по професији секретарица. Српски језик ме врло занима а користим га у дружењу са пријатељима. Имам доста пријатеља међу Србима. У Србији сам први пут била пре 11 година, а прошле и ове године на Егзиту у Новом Саду.

М: – Ја сам студенткиња друге године славистике у Лођу. Много волим балканску културу, посебно српску и надам се

да ћу овде научити да причам српски још боље.

Без много „муке по језику“ испричали су нам и прве утиске о Ваљево и Ваљевцима:

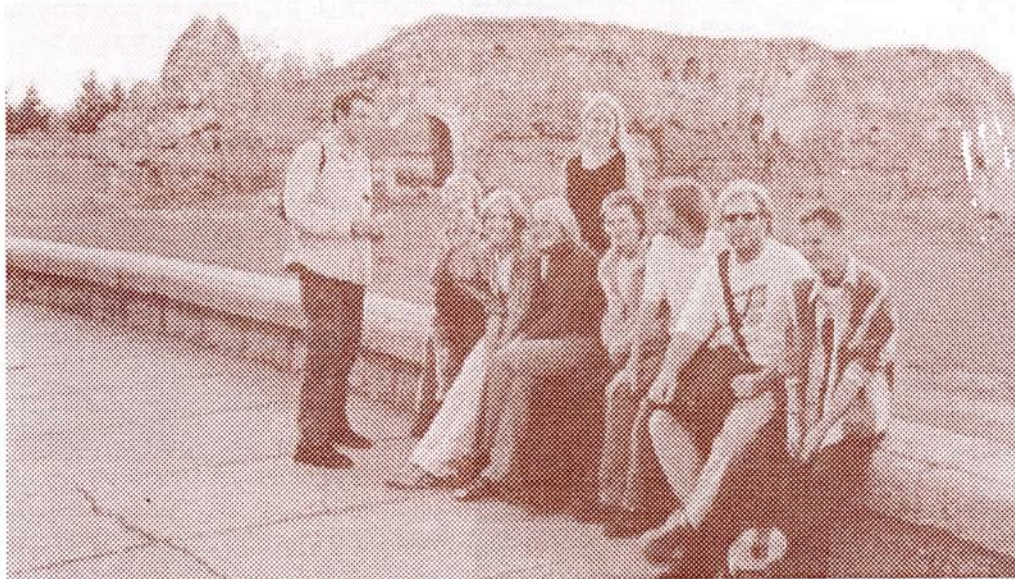
Р: Мени се нарочито свиђа што је град врло животно, пуно је људи на улицама и трговима, јер, код нас, у мом граду од десет сати увече је фајронт. Иначе, сви станујемо у породицама и у мом случају они су доста врло, врло љубазни и гостопримљиви.

Ц: – Мени се свиђа Ваљево, највише због мале куће и то што је под планином. Били смо у Шапцу, али је Ваљево много лепши град због природе и због мале куће. Ишли смо и на базен у Петницу, то је супер. Свиђају ми се и реке, али највише мале куће...

М: – Ја овде живим са породицом у којој су мајка, отац и кћерка. Они су изузетно пажљиви и гостољубиви, али, још нисам упознала ни једног младог човека. То је зато што морамо много да учимо, имамо доста предавања, учимо и да кувамо, путујемо и немамо времена за слободне изласке.

Замолити смо Предрага Обухину да их мало растереће наставе током Тешњарских вечери, где, без сумње, могу много да науче и о нашем језику и о култури. Тим пре, јер нам се Џули пожалила да још није видела ни једну нашу позоришну представу.

И, како ствари стоје, изгледа да није узалуд она наша надмена изрека: „Говори српски да те цели свет разуме!“ Само да ми сами успут не заборавимо и не пометемо сопствени језик.

Поласници Школе на излету у Шапцу

Љ. Кецојевић

ВАЉЕВСКИ ШЕДРВАНИ

Благо подземних вода

Током јула и августа дипломира- ни инжењер геологије, Драган Петровић радио је истражно-експлоатационе бушотине за подземне воде на више градских локација, нпр. „код Креце“ и код хотела „Гранд“. Према његовој идеји, применом ручних или електричних пумпи, подземне воде биле би доведене на површину и употребљаване за техничке намене (прање улица и тротоара, заливање цветних леја и травњака...). Након хлорисања подземна вода може служити и као санитарска вода.

Поводом Дана рудара, 6. августа, инжењер Петровић израђујући водну бушотину код Гранда истиче да је тај посао веома тежак, проткан непредвидљивим ситуацијама.

– Конкретно овде, и поред познавања терена, наишли смо на једну крупнију стену, као и заглињен шљунак, а имали смо проблема и са инфраструктурним цевима. Међутим, навикли смо на све те потешкоће и увек их решавамо. Доказује и чињеница да смо на овом локалитету допрли до прве тзв. ИЗ-ДАН воде, на дубини од 4,90 метара – примећује инжењер Петровић, директор приватног предузећа „Патрићанац“. Иначе, подземне воде се не леде. Потребно је урадити шахт за пумпу на 80 сантиметара испод нивоа смрзавања да би вода текла и при негативним температурама. Уз лепа архитектонска решења и финансијску потпору Дирекције за урбанизам и изградњу, и Ваљево би као Мостар могло имати своје шедрване. Са другог аспекта, поред естетске функције та „огледала“ неба свакако би пружила могућност уштеде новчаних средстава при ефикасније одржавање градске чиistoће.

Геолог Драган Петровић вољан је да направи оваква „изворишта“ по читавом граду, јер реалне могућности постоје, с обзиром на то да Ваљево „лежи“ на подземним водама.

С. Јаковљевић Крунић

Видосава Митровић са брезовом метлом мете Војводин тир

ВИДИНЕ СЕКИРАЦИЈЕ

„Није тешко бити фин“ – убеђују нас са малих екрана, али онда би можда неко остао без посла. Ми то не смемо да дозволимо. Прљамо град аматерски, правимо посао за професионалце. Додуше чешће отпацима „украшавамо“, бар у току дана неке споредне улице, а по мраку и нарочито када је гужва, своју некултуру демонстрирамо и на најлешнем делу града – тргу испред хотела „Гранд“. Тргове наше некултуре, између осталих, свакодневно с метлом у руци уклања наша суграђанка, радница Видрака Видосава Митровић.

Каже, нађе се ту свашта, и омота, и игала, и шприцева, и пивских флаша, и... Златних зуба није било, али је било новчаника и по нека женска торба. Вида није долазила у искушење да их задржи: – Мени то не треба, моја су деца за мене највеће злато.

Једна од две ћерке, 27-огодишња Катарина, свршени средњошколац Медицинске школе, већ седам година чека у реду за посао на ваљевском бироу, да буде примљена по конкурс и секира се заједно са мамом Видом. Већ двеста пута су писмено „молиле“ а ни усмене молбе и обећања нису уродила радним местом, за једну од ретких Ромкиња која је завршила средњу школу, и још са одличним успехом. Друга ћерка, Мира, мами Види није подарила диплому за „секирацију“, али јесте унуку Олгицу за радост.

И док се већина нас радује Тешњарским вечерима и културним садржајима који предстоје, Вида не дели ту радост, због невоспитања оних који ће те програме пратити: – То по цео дан се вртим у круг и опет ујутру иста песма, као да није се радило дан и ноћ, ђубрета колико хоћеш.

И мада није драге воље стигла на ову страницу, изговарајући се да она није за њу, на крају је признала да није први пут у новинама.

Милица Чулић

ТЕШЊАРСКИ
ГЛАСОМША

ВОЗОВИ ПРОЛАЗЕ А ПРУГЕ ОСТАЈУ

Не као гост из далека и не као путник намерник који бесциљно лута за својом срећом, већ више као човек који зна куда је кренуо, али не зна одакле долази Душко Трифуновић се овог августа обрео и у нашем граду, који му се нашао на преосталом делу пута судбинске му уметничке и животне потраге. Лепо је да су га се сетили баш млади за своја летња догађања пред својим Домом.

Да градови имају душу одвајкада се тако мисли, а то се онда и зна када у који од градова доспете па осетите посебан његов мирис, уочите неки заједнички израз на лицима тамошњих људи, упамтите му боју и нијансу коју вам у име добродошлице дошапне.

Шта им још може допринети па да буду сјајнији и значајнији него што јесу, у ове дане варљивог лета и уноћи исте такве, кишне? Ми не питамо јер знамо, а свима којима је то промакло желимо да кажемо о доласку Душка Трифуновића у Ваљево, када се племенита и широка душа нашег града надахнула његовом инспирацијом и позледила болом песника. Тугом која се од њега, мимо речи које упућује, ипак осети.

А он је увек где се појави тим местом одредио сабориште преосталих следбеника идеје вере у снове. Те петнаестоавгустовске вечери Ваљевци су имали ту прилику...

На прво питање, упућено са опрезом да се избегне свака евентуална грубост, чусмо (уствари пре осетисмо) да је и његов град или да су и сви његови градови имали душу, као и земља без које је остао. Она поготово... Тај укус у устима у вечност се носи и о свему томе вазда нерадо и заувек горко проговара...

– Дуго сам размишљао о томе где ја сада припадам. Где год бих дошао па нешто радио и људи цијенили мој рад, то би био мој град. Живио сам тридесет пет година у Сарајеву, али немам никакве потребе да се у њега враћам. Него идем некуда напријед,

негде где је боље. А за мене је боље тамо где немам проблема. Ја се прилагођавам, јер сам присиљен да остављам и заборављам. По други пут сам остао ратно сироче, јер рат иде за мном. Али, како он иде тако се и ја склањам. И од тог склањања и повлачења покушавам да направим живот. У међувремену, написао сам педесет књига. Од како сам отишао из Сарајева, прије десет година, настало је шест мојих књига“.

Т.Г.: Мислите ли, после свега да су домовина и завичај пренећене категорије, или сте још увек мишљења да је то нешто јако важно у нашим животима?

– Било је некада јако важно. Мени и сада суза пође када видим рецимо како се наши спортисти веселе последије неке побиједе. То је приврженост завичају. Али, немам ја више времена да се расипам, пошто сам имао неколико завичаја и сви су ми пропали. Још су стари Латини рекли: „Где ти је добро ту ти је домовина“. И, ако сам опаметнио онда ћу се потрудити да се не бавим узалудним стварима.

Т.Г.: Осећате ли се као човек са привилегијом, јер сте се и у најтежим временима дружили са децом? Да ли сте срећни што свој свет делите са пријатељима који не умеју да мрзе, који једини нису криви у својој кривици?

– Ја се трудим да дјецу не научим ничему. Измислио сам реченицу која гласи: „Слушајте мене а радите по своме“. Тако да не преузимам ту одговорност. Настојим да они мисле својим главама, а ја сам само ту да их покажем свијету. Иако сам четрдесет година радио дјечје емисије никада се нисам бавио њиховим проблемима, само сам измишљао оно за шта сам мислио да би интересовало дјецу и њихове родитеље... Написао сам још 6-7 књига за будућа покољења, које могу да се читају са врло озбиљном конотацијом. Овим књигама ја сам хтио да се обратим искључиво одраслом свијету, да не би омладина

дживијела оно што сам ја доживио: „Како то да су ми причали о животу да је тако лијеп и красив, а погледај како није“. То је проблем година. Кад сам зашао у године схватио сам да је све била лаж.

Т.Г.: Да ли се осећате као човек који је изгубио неке илузије?

– Све су моје илузије отишле к врагу. Ја сам из оне генерације која је градила цесте, пруге, фабрике... Сада то ништа није у нашој земљи, све је то сада негдије тамо. И како ће мени сада неко вратити успомене? Бар да ми је да одем да видим... Изгубио сам илузије, али не могу о томе да говорим. Ја сам човјек у јавном животу и не смијем да ширим ту причу о томе како није вриједно, како не треба радити... Мени су моје заблуде врло стваралачке. Заблуда на страну, али пруга остаде, је ли тако? Нису цаба људи измислили реченицу: „Возови пролазе, а пруге остају“.

Т.Г.: Је ли можда ваша заблуда била и вера у људске вредности?

– Некада су људске вриједности биле у јунацима, у Краљевићу Марку и Муси Кеседији, па су они онда вриједели само онолико колико је добра пјесма о њима. У та доба, која су нас носила кроз живот и давала нам шансу да и ми нешто урадимо, није било ратних злочинаца, него су били народни хероји. Сад су сви ратни злочинци. То је сада пад људске вриједности, јер појави се јачи. Ми никада нисмо навијали за јачега... Али сада је дошло вријеме у ком се ми ништа не питамо. Само чекамо шта

ће да се деси, као што је некада било да да се чекало онога Годоа. Обичан човијек, у какве и ја себе сврставам, жури да се то што прије догоди. Што ће бити јесенас нека буде вечерас. То сам ја дјевојкама некада говорио, али нису ме схватиле. Није ни важно, јер сам ја увијек уствари волио само вечне ствари...

Т.Г.: Шта сада радите? Пишете ли упорно као и увек?

– Отишао сам у пензију, и то је веома племенит тренутак. Могу да сједим код куће докле год хоћу. Ја сада тачно знам шта нисам написао а имао сам намјеру да напишем. Прије неки дан ми је изишао роман у Бања Луци, о мом проблему из 1959. године, када сам био шумар. Свашта сам запамтио из тог времена али никако да то и запишем. Па сам напокон сјео и написао фини роман о човијеку који живи са шумом. Ова прича названа „Гола сјеча“ говори о сјечи једне шуме која се нашла на путу којим пруга мора да прође...

Песник је у нашем граду дочекан кишом, а у госте нам је донео сан о срећи. Али, Душко Трифуновић испраћен је радошћу овдашњих многобројних поштовалаца, јер, ретко се догоди да нас посете такви људи, мисионари на свом путу животних лутања и уметничке потраге. И, рецимо то, зашто да не, оставе онај вечни жал због пролазности свега...

Предраг Марић

ИЗЛОЖБА

У празном локалу уз Млечни ресторан на Десанкином венцу од 19-24. августа отворена је продајна изложба графике **Ане Станковић** – Мапа „Дембелија“ и **Александра Андрића** – Мапа „Утца“ (мађарска улица).

Ана по завршетку пете године наставља последиломске студије графике, док је Александар уписао четврту годину. Графике су им изврсне а, осим њих, још неке ће ваљда приметити да је откривен идеалан слободан простор за малу градску галерију.

БИЉАНИНИХ АПСОЛУТНИХ СТО

Ваљевка **Биљана Максић** добитник је прве награде на Фестивалу филмског сценарија у Врњачкој бањи за сценарио филма „Апсолутних сто“, коју дели са Срђаном Голубовићем и Ђорђем Милосављевићем.

ЊУЈОРШКИ СЛИКАРИ У ГРАДЦУ

У Интернационалном уметничком студију „Радован Мића Трнавац“ од 14. августа отворена је изложба шесторо уметника из САД: Џона Силвера, Мариен Лејн, Роберта Сиеверта, Мајрона Рубинштајна, Елизе Декер и Дајане ван Корт, која је неколико дана уз изложбу боравила у Ваљеву.

Амерички уметници средње генерације представљају се нашој ликовној јавности занимљивим цртежима изведеним претежно комбинованом техником на папиру. Како у каталогу записује млади историчар уметности Иван Дрпић, „њихови радови демонстрирају различита стилска и поетска одређења, сасвим личне и особене уметничке идиоме, али, пружају и макар делимичан увид у сложеност и богатство ликовне сцене из које су настали“.

Фантастични, воденим бојама цртани пејсажи Џона Силвера одзвањају експресионистичком жустрином потеза и боја; своје апстрактне призоре Мариен Лејн осликава благим, умирујућим колоритом; Мајрон Рубинштајн незлобивом иронијом коментарише лоше стране нашег времена, цивилизације и нарави; цртежи Елизе Декер су нежни, пастелни пејзажи и портрети; гошћа Интернационалног студија, љупка Дајана ван Корт воденим бојама, експресивним тоном црта пејзаже и актове; на опште допадање и уважавање наишли су цртежи изванредног Роберта Сиеверта: четири маркантна ноћна призора њујоршких докова – врхунска естетика у варијацијама челично плаве и црне боје, са жутим и црвеним одсјајима. Бриљантан ликовни исказ тескобе и отуђености мегаполиса.

Све у свему, добар повод за лаку шетњу до старог кантара у Градцу, односно Интернационалног уметничког студија „Радован Мића Трнавац“!

Дајана ван Корт:

Ваљевска урбана идила

Ваљево је диван град. Посебно сам дирнута што су њему истовремено обележја живота својственог сеоском миру и природном складу, а, опет, Ваљево има све што га чини правим, малим градом. По томе је врло различит од онога што ми имамо у САД. Овде ме окружују дивни, предусретљиви људи. Због свега тога уживам у прилици да све то видим и доживим, посебно да учествујем на овој изложби са својим пријатељима.

Учествовала сам у демонстрацијама против НАТО бомбардовања Југославије. Била сам шокирана да моја земља бомбардује било кога, немоли једну европску земљу, земљу одакле су многи моји пријатељи. То је био мој искрени и врло болан гест подршке мојим пријатељима.

Изложба у Интернационалном студију је изванредна прилика да покажем своје радове у Југославији, врло сам срећна што сам позвана. Биће то лепо искуство у мојој каријери, подједнако као и прилика да упознам овај град и ову земљу. Научила сам неколико српских речи: „да“, „не“, „добро јутро“...

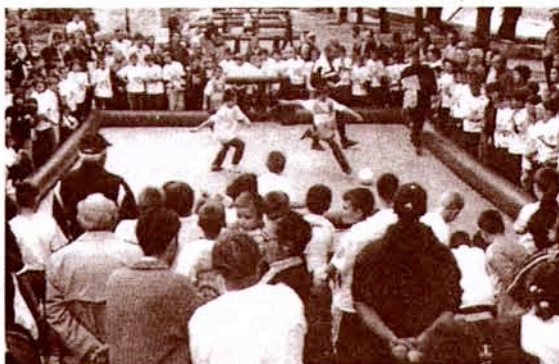
Тосић и професори

Од вуковаца ...

Збор!
Полицијска палата и хор

Школа фудбала: "Не ђом ноџом Караси"!

"La Per - spe - kti - va"

Гимназијске "Импровизације"

... до доктор науке!

Василиса ђрекрасна

Др. Шустер

Канцеларије горе...

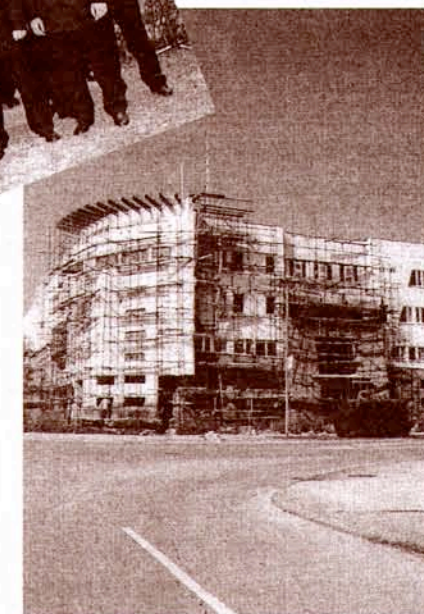
ГЛАСОПИСИ

ФОТО

Абрашевић к'о на разгледници

ВРЕМЕНИЦА

Дипломатски крем у Ваљево - Хиџуи Вен

Јошки Мине

Монтгомери

... музеј доле

АУТО НА ВАЉЕВСКУ СТРУЈУ

„Заставина“ карбосерија, асинхронни електромотор „Севера“ из Суботице, управљачке целине са Електротехничког факултета из Београда и педесетоволтна батерија од 144 А/х „Крушик-Акумulatorа“ чине нови аутомобил будућности - „Југо-Електру“. Прототип овог аутомобила промовисан је још пре две године на Београдском сајму аутомобила а стручњаци ових југословенских установа и предузећа раде даље на усавршавању „Југо-Електре“. Пројектни задатак је у потпуности урађен чак и премашен, каже мр **Предраг Вулегић**, дир. маркетинга „Крушик-Акумulatorа“:

– Са једним пуњењем батерије, које је са 14 сати скраћено на пет, пређена је раздаљина од 100 км у зависности од услова вожње при чему је постигнута брзина и до 80 км/х. Следеће је да сви који радимо на новом аутомобилу оптимизујемо услове а то значи да „Југо-Електра“ буде сигурнија, безбеднија, поузданија и јефтинија. Настала из потребе да се удовољи светским еколошким стандардима (аутомобил који не загађује човекову средину) ова идеја мора да се усавршава. На нама у Крушику је да максимално искористимо енергију батерије и појефтинимо је а то ће бити могуће

између осталог већом производњом, тврди Вулегић.

Електрични аутомобил намењен је, пре свега, градској вожњи, службама хитне медицинске помоћи и за доставу робе трговинама у градским центрима.

Када би наше законодавство имало западноевропске еколошке стандарде и када би држава водила више рачуна о заштити животне средине, било би и више потребе за производњом овог аутомобила. Остаје да се надамо да ће ускоро тако и бити.

З. Весић-Митровић

ТГ анкеџа:

ВАЉЕВСКО ЛЕТО 2002.

– Ко је имао пара било му је много лепо, а ко није могао је само да буде затворен у кући. Ја свако лето проводим радно припремајући се са децом за јесење такмичење. (**Владимир Марковић**)

– Памтићу ово лето по мојим тек рођеним братанцима – Михаилу и Ани, код којих сам баш пошла. Драго ми је што су се родили овде, свима нам се допада Ваљево. (**Милка**

Дукић из Панчева)

– Памтиће се по концертима, нарочито „Рибље чорбе“ и „Легенди“. Такви догађаји могу да улепшају лето у граду. (архитекта **Власта Чарпојевић**)

– Сећаћу га се по лепим девојкама с којима сам шетао, по лепом дружењу, а било је и мало посла. (**Н. Н.**)

– Осим финансијског бољитка, ни по чему другом се нећу сећати овог лета.

А и то је нешто. Можда ћу се зато јесени и зиме више сећати? (**М. С.**)

– Овог лета ишла сам на море, добила сам малу куцу, а сад би требало да идем у Нови Сад. (девојчица **Емилија**)

– Син ми се оженио пред 250 сведока. Направили смо лепу, велику и веселу свадбу. (боксерска легенда **Драгиша Грачапини**)

– Памтићу га по ненормалном времену, али је било и пуно лепих ствари које су ми се десиле, нарочито одласци у планине. Упознао сам и оне мале реке горе, према Ужицу. Први пут сам видео реку која иде са Дивчибара, чисту реку, лепоту и дивоту. (**Предраг Креца Митровић**)

– Ко ме смета и овако врело лето? Лето је дивно, оно је чудо једно, заиста. Толико излета и могућности за свакојака уживања, нарочито купање на Градцу и на петничким базенима. Приватно, лето ћу памтити по томе што ми се удала кћерка. (**Слободан Лазинић Цимер**)

– Уживао сам у купању а од културних догађаја памтићу изложбе код Трнавца у Кантару. (**Милован Романовић**)

М. Чулић

Врело лето – јуне башњe и кафићи

АНА ПРЕКРАСНА

НА КАФИ О МОДИ СА МАНЕКЕНКОМ АНОМ ШАРГИЋ

Природна, насмејана, ведро са гомилом својих фотографија са модних ревија овог лета, манекенка **Ана Шаргић** је стигла на кафу у договорено време. И док нам задавољно прича о свом послу фотомодела, присећамо се како је све почело.

Упознали смо је на избору за најлепшу девојку Колубарског округа. Одмах затим завршила је курс за манекене и фотомоделе, постала прва пратиља Мис Југославије и представља нас у Немачкој на избору за „МИС УНИВЕРЗУМ“.

Радила је за модну агенцију „Студио М“, сада ради у компанији „MIS YU“ у Београду, а, како каже, од септембра ће бити у модној агенцији „КЛИК“.

Захваљујући овом послу имала је много ревија, снимања, путовања. Поносно истиче како је ипак успела да оствари свој сан девојнице и да се бави послом који жели.

Иако је завршила Техничку школу у Ваљеву, манекенство је њено животно опредељење а природа јој је подарила несвакида-

шњу лепоту коју на посебан, свој начин уме да носи.

Као што би се претпоставило по њеном изгледу, Ана нам прича да уопште не живи на листу зелене салате, пити се умара неким претераним физичким активностима. Лети плива, воли Петницу, воли да шета, храни се умерено а путујући по модним ревијама у Грчкој, Италији, Немачкој, користи прилику да проба нешто екзотично. О моди као саставном делу њеног живота воли да разговара, носила је моделе безброј домаћих и страних креатора на ревијама, а приватно, ван писте и снимања, шминка се врло мало. У одевању нема правила, увек има неки мали детаљ. За себе, црно-коса лепотица каже да се најбоље осећа у патикама и фармеркама.

На питање шта највише воли да носи Ана одговара да су то високе потпетице, у стилу „Секс и град“.

Неодољива, по свом шарму и природности, Ана Шаргић каже да воли Тешњар, посебно с краја августа, када живи свој

пуни живот и подсећа да је протеклих година учествовала на скоро свим модним ревијама Тешњарских вечери.

И, на расстанку, пленила је својим осмехом девојчице, као што плени са многих насловних страна и

модних ревија осмехом жене, јер њене уметничке трансформације јој доносе модну славу. Изгледа, да ће сјај тешњарских звезда Ану Шаргић отиснути далеко.

Радмила М.

ПЕСМОМ ДО СКЕНЕРА

Током августа на Летњој позорници на Колубари одржавани су концерти хуманитарног карактера. До сада је прикупљено 40.961 дин. за куповину скенера за Ваљевску болницу.

Овој великој градској акцији прво се одазвао бенд „Неверне бебе“, уз подршку Скупштине општине и групе спонзора. На концерту ове ваљевско-београдске групе прикупљено је око 18 хиљада динара. Око три хиљаде младих, али и Ваљеваца средњих година, окупило се 11. августа око Летње сцене када је гостовала „Рибља чорба“. Те вечери за скенер је прикупљено нешто више од

десет хиљада динара.

У петак, 16. августа, око 1500 Ваљеваца уживало је у наступу групе „Легенде“. Покровитељ овог концерта била је „Делта банка“, а прикупљено је скоро 13.000 динара.

„Тешњарске вечери“ вечерас отварају „Бајага и инструктори“. Током Фестивала наставља се хуманитарна акција прикупљања новца за набавку скенера.

У плану је и поклон концерт ђацима поводом почетка нове школске године, који би био одржан у недељу, 1. септембра. Наиме, у току су преговори са компанијом „Синалко“ да финансира долазак, попу-

ларних „Партибрејкерса“.

ЛЕТЊЕ ТУРНЕЈЕ

Фолклористи друштва „Ђердан“ од 10. августа бораве на турнеји по централној и јужној Шпанији, пошто су два дана раније срећно пребродили удес у близини француско-шпанске границе, када је теже повређен једино млади **Немања Живковић**. Будући да је први део њихове турнеје био у Алмендралеху, крај границе са Португалијом, ђерданци су „скокнули“ и на ту страну, посетивши и знамениту луку Порто. Фолклорни ансамбл друштва „Градаци“ је на Сицилији.

ДОЛАЗАК КНЕЗА У БЕЛО ВАЉЕВО

Пре неку суботу, око подне, затекох Радована Бело Марковића на кафи пред „Обницом“, загледао у Десанку. Сва сила списатељске славе и награде која га је задесила последњих неколико година са тетралогijом („Лајковачка пруга“, „Сетембрини у Колубари“, „Илуминације у Ћелијама“ и „Последња ружа Колубаре“), није, на срећу, у њему угасла искрену, готову детињу радост због појаве нове му књиге и потребу да је с пријатељима подели: „Дођи да видиш, изашао ми је роман „Кнез Мишкин у Белом Ваљеву!“ – и вади из жуте коверте лепу, сјајну, велику књигу чију омотницу краси један, нежни, париски Ван Гог. Утом, снечивајући се, као и сви овдашњи писци, извињавао се што нема више примерака за пријатеље. Овај, први у Ваљеву је за Десу, она је јунакиња књиге (Dessi).

Док листам још приљубљене стране првог романа новог честорокњижног циклуса Радовановог, са оним тако заводљивим и омамљујућим штампарским мирисом, молим га да књигу сам најави, огласи читаоцима:

– Ја не знам како бих је најавио, она треба сама да се најави и вероватно ће тако бити у неким читалачким доживљавањима. „Кнез Мишкин у Белом Ваљеву“ је започет као замисао неких тамо седамдесетих година, 1974. и 75. већ сам објављивао неке одломке који се у нешто измењеном виду налазе и у овој књизи. Рецимо, било је то у „Књижевној речи“ и у овдашњем листу

„Напред“ под неким знаковима тим називом. Кнез Мишкин се у том наслову помиње а тада је био, не знам зашто, у вагону другог разреда. Први део мог будућег четворокњижја, уколико за то буде од Бога допуштења, се управо појавио и он почиње да живи свој живот.

Драго ми је што, ево, ја управо седим овде, усред Ваљева, очи у очи са оспомененом Десанком. То је исто усудна ствар да сам прве примерке те књиге, које и ја сада код куће немам, донео у Бело Ваљево.

Ко су јунаци новог романа, осим Кнеза и Белог Ваљева?

– Има више нових него старих јунака. Морам, ипак, да нагласим да Бело Ваљево није ово Ваљево, ни из прошлости, ни из садашњости, ни из

будућности. То БЕЛО ВАЉЕВО је литерарна творевина и тиме бих хтео унапред да отклоним неке недоумице и неспоразуме који би могли да наступе у некој равни препознавања овога или онога. Мислим, ипак, да тога неће бити, наша читалачка публика је књижевно изражена, барем она на коју ја рачунам.

Да ли је и друга књига овог циклуса већ у припреми?

– У договору са издавачем, „Народном књигом“, друга књига би требало да се појавио већ у ово време следеће године, јер, ипак, у раду на овом циклусу иза мене је неких већ 25 година.

И не посустаје Бели Марковић, ипак се стално вајка како се припрема „да промисли светом“? Ово је, ипак, најзрелије и најплодније његово списатељско доба.

– Па, могуће је то и тако узети. Мени се увек чини да сам у ономе што сам претходно написао рекао све што сам имао у животу и свету (при том мислим на тај унутрашњи свет, јер ја спољни свет врло мало познајем); да сам већ све рекао што сам имао да кажем. А онда се увек покаже (у томе је чудо литературе, чудо уметности) да човек ништа није рекао ни дорекао, да је оно што је рекао могао и другачије и боље да каже. Кад бих имао животног времена најрадије бих се вратио неким својим књигама које сам већ написао.

Љ. Кецојевић

ОДЛАЗАК ДЕСАНКИНЕ КЊИЖАРЕ

Незванично, јер званично нико неће да каже, сазнајемо да је недавно продат локал на Десанкином венцу у којем је двадесетак година на част и понос (упркос свему) радила БИГЗ-ова књижара

„Десанка Максимовић“. Најскупоценији књижарски простор БИГЗ-а, мимо Београда, купио је, наводно, власник Модне куће „Мона“ (од прекопута), који ће га преузети 1. октобра. Запослени у књижари до тада (према усменом налогу из дирекције БИГЗ-а) би требало да пронађу нови простор у граду, свакако јефтинији, али и мање на оку љубитеља књига.

Штета, штета... После гашења Контекст књижаре – галерије, прошлог пролећа, сад одлази негде на периферију и Десанкина књижара. Некада су у њој бивале мале књижевне журке, а у излогу, све до ових дана, мале изложбе слика и важна подсећања на градска културна догађања, на новости из књижевног, ликовног или музичког живота. На вратима са прапорцем још пише: „Живео распус!“

Живимо време тржишно, робно, а књига се нејачно и самохрано удева у ту рачуницу. Опстају донкихотовски (да ли задуго?) још само књижарски витезови попут Ранка Чолаковића јединственог човека од оклопног ормана и мини књижаре „Рукопис“, доле, ниже од Десанке, а ближе Војводи, не случајно.

ТГ

Љубомир Михајловић Паче

ВАЉЕВСКА БАЛАДА...

У пролеће кад кајсије душо

У пролеће када ветар липа
Кад Ваљево заблеста ко Сунце
Љубичица на Пеџини када се просипа

У пролеће загрли ме нежно
Када с Медведника снегови се топе
Девојчице нове експлозија пубертета
Кад се изнад Гимназије казальке поклоне

У смирај дана у Ваљеву душо
Кад пролеће груне ко из топа
Колубара прође испод Оног моста
У пролеће душо живог ме закопај

(Јек! Дуж!
Јек! Дуж! Тренш!)

I
Мариоков – Аз
Матија – Буки

Белимарковић Радован – Лајковачке зоре свићу
Ја (мање скроман) – Ваљево Тамо Бело
Лаку ноћ Славене Радовановићу

Доле из гроба
Јавља ли се Кушак?
Пише ли Председнику
Опшгине
Ил' Теби?
Курафте Чловек Европа Здај
Курафте Ваљево Еуропе Ла Мортс Бабић

Мариоков – Аз
Матија – Буки
Белимарковић Радован – Лајковачке зоре свићу
Ја (мање скроман) – Ваљево Тамо Бело
Лаку ноћ Славене Радовановићу

.....
Поема при крају над Ваљевом киша
Сабрало се мало понестаје тема
Ваљевци хрчу
Пред Ваљевском Црквом
Сви се окупили – нигде никог нема

(одломак из аудио поеме)

СТО ГОДИНА ТЕЛЕФОНА

Телефон први пут у овој вароши звонио је 1. августа 1902. године. Развој на овом пољу беше регулисан Законом о телеграфу и телефону, усвојеном 3. децембра 1898. године, који је важио све до 1931. године, када је укинут.

Све је почело још у 19. веку, само неколико година по проналажењу телефона. Индустријска револуција стигла и до Србије, наравно прво до престонице – Београда. У новинама „Видело“ 29. децембра 1882. године освану оглас механичара Пантелејмона Панте Михајловића којим он позива трговце и фабриканте и све који имају потребу, да се „упишу“ за увођење телефона. Међутим, од тог посла ништа и не би. Но, годину касније, Панте Михајловић уводи прву телефонску линију од тадашњег Министарства војног (код кафане „Три листа дувана“) до инжењерске касарне на Палилули, у дужини од 300 метара. Први телефонски разговор у Београду би обављен 14. марта 1883.

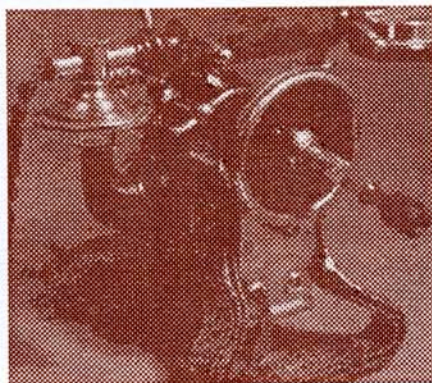
Полако поче ширење телефонске мреже по престоници, а седам година касније (1890) би успостављен и први међумесни разговор, за потребе двора, између Београда и Ниша. И тако, у „белом“ граду 1902. године има већ око хиљаду бројева, а телефони су уведени и у још 23 вароши, међу којима су и: Ваљево, Шабац, Обрено-

вац, Уб...

Телефонски разговори обављани су преко једне ручне телефонске централе од 200 прикључака све до 1949. године, када почиње модернизација и ширење мреже.

Пун век од првог телефонског звона у Ваљеву наврши се 1. августа. 2002. године. Живота Драгојловић, који је у ПТТ радио од 1947. до 1993. године када је пензионисан као директор мрежне групе ПТТ Ваљево, о том великом напретку каже:

– Први телефон био је инсталиран у Окружном одбору Округа ваљевског. Писани трагови о томе постоје у Историјском архиву, и у „Ваљевском алманаху“ свеска број три, као и у „Телефонском именику“ из 1921. године. Управо из тог именика сазнајемо да је град, у то време, имао тридесет једног претплатника. Поред Окружног одбора телефоне су

посеђивали: Ваљевска штедионица, Окружна банка, Трговачка банка, Суд Општине ваљевске, Прва српска земљорадничка банка, Пивара Српског акционарског друштва, Инжењерско предузеће „САИСА“, „Гранд хотел“ Богољуба Чолића, као и млиinari, апотекари, зубни лекар и по један извозник и посланик.

Ти први индукторски апарати чувају се у Музеју ПТТ у Београду. Овде их је можда неко приватно сачувао... – закључује Живота Драгојловић.

Мада није било никакве свечаности поводом стоте годишњице од увођења првог прикључка, чини се да је проширивање градске телефонске мреже најбољи, начин обележавања овог јубилеја. До краја септембра треба да буде завршено увођење 30.000 нових претплатничких бројева. Инвестиција „Телекомове“ филијале у Ваљеву вреди преко 200 милиона динара, сазнајемо од директора Мрежне групе Шабац-Ваљево, Зорана Марковића. Ипак, иако је Ваљевцима свет „на длану“ захваљујући „Интернету“ и модерној телефонији, и после сто година од првог овде обављеног телефонског разговора Ситарнице, које се налазе у подножју Медведника, на свега 25 километара од града – још увек немају ниједан телефон.

Снежана Јаковљевић Крунић

ТЕШЊАРСКИ
ГЛАСОМОНА

ПАЧЈА ШКОЛА

Табла на једноспратној кући у самој порти Ваљевске цркве у улици Војводе Мишића сведочи да је кућу Цркви поклонила Перса Вићентијевић. Мало се зна да је ова особа оснивач првог Ваљевског обданишта. О њему нам сведочи Бранко Лома који је као малишан био међу првим полазницима Пачије школе. Овог лета чика Бранко ушао је у 88. годину живота и са ирецизним памћењем које фасцинира, сведочи нам о овом забавишту. Нашем уваженом суграђанину захваљујемо за ово драгоцену подсећање у Тешњарском гласоноши.

Ту где је сада кућа био је празан плац, саставни део Порте. Преко пута, у истој улици била је кућа коју је купила породица Стефановић. У тој кући становала је Госпођица Перса Вићентијевић, наставница ручног рада у Ваљевској Гимназији. Она је била пореклом, мислим из Пауна. Њени родитељи, чини ми се били су већ настањени Ваљевци. Учитељица Перса је била хрома, није се удавала. Имала је неки строг израз лица, страшну црну кожу лица и велики кукасти нос, пружену косу, онако глатку, као масну... Није пријатно изгледала. Страшно је држала до васпитања. Због строгости и живота који је високо моралан био, а била је веома побожна, она је пошто је пензионисана отворила забавиште у Порти црквеној. Тада се кроз порту није могло пролазити као данас. Она је то право добила јер је била жена предана Цркви. Било нас је чини ми се доста деце. Низ нас, више генерација, је прошло кроз њено васпитање. Сећам се да је у забавишту био Свега Бојичић, звани Травка, и онда прави враголан. Па онда сестре Вида и Боса, ћерке Тиосава Благојевића који је у Ваљеву први отворио биоскоп. Забавиште је радило у самој Порти у летњој сезони од 1. маја до 1. октобра. Радила је на отвореном и само по лепом времену. Ако је падала киша, није се одлазило. Као њени питомци морали смо да имамо неке посебне кути-

је које смо звали „ботанике“. Биле су урађене од плеха са врло лепим емајлом и поклопцем на којем су биле интересантне слике као на коцкама са којима се данас деца играју. Биле су то кутије у које су се стављале биљке, као неки хербаријуми. А и сличице су биле у знаку тренда оног времена у којем се популарисало знање о флори и фауни. Та кутија је служила да се у њој носи ужина и обавезно салвет...

Ја бих ујутро, имао сам онда око четири године, кренуо сам јер нам је кућа у близини била, или би ме девојка одвела, отворила капију црквену и пустила унутра. Онда бих ја прилазио липи која је била велика, граната и под којом је на специјалној столици седела та Госпођица Перса. Сва у црном, у дугачкој сукњи, са штапом, строгог изгледа. Кад бих прилазио морао сам да правим оно што на двору зову „реверанс“: пријем јој, левом ногом клецнем, кажем „Добар дан, љубим руке!“ – без тога није могло да буде. Онда ми она каже да идем, прилазе друга деца и тако је почињао дан у Забавишту.

Увек смо учење почињали са „Пачјом школом“ од Змаја Јове. По томе су прозвали цело то забавиште Пачија школа. Учила нас је лепе декламације, посебно по Змај Јови. Разне игре у којима смо се по групама делили и једне другима прилазили. Било је то корисно. А у одређено време требало је отворити „ботанику“, ужити и, сећам се, много тога је остајало од тих ужина. Госпођица Перса је имала једну своју помоћницу, усвојеницу која је те отатке да се не баца, купила. Она је то и разврставала тако да је Госпођица Перса имала обезбеђену храну за кокоши, свиње...

Ја нисам волео људе који наступају ауторитативно, мргодно; који вас једним погледом или нечим другим не одобровоље. Сећам се да је једна пријатељица моје мајке која је мени веома драга, пролазила улицом сада Др. Пангића а ја сам био у Порти. Пита ме: „Шта то ту радиш „? Ја одговарам: „Како, спаси ме

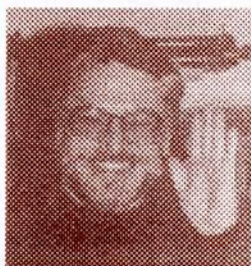
Бранко Лома, у четвртој години, син Александра О. Ломића, поглавара Среза Посавског, снимак из 1919. г. Снимак направљен у Фотографској радњи Стевана Јовановића која се налазила преко пута Ваљевске Штедионице, сад зграде листа Напред и Радио Ваљева на Десанкином Венцу.

ове Црне Персе „!

Због тога што је имала готовину-живела је скромно и сакупљала сваки динар- Црква јој је одобрила да на црквеном плацу подигне своју кућу. Она је предложила да после њене смрти то остане цркви а да се она сматра великим добротвором и да је помињу увек на њену славу. То Црква поштује. Сад ту живи једна свештеничка породица. Била је та кућа једно време одређена за стан епископа кад дође у обилазак. Кућа првобитно није имала трем. Имала је терасу и две собе, кухињу и спајз, собу за девојку. Забавиште у Порти Ваљевске цркве, Пачија школа Персе Вићентијевић, мислим да је радила од почетка друге деценије прошлог века и пар година после завршетка Првог светског рата.

Бранко Лома

СЕЋАЊЕ

БРАНКО ОБРАДОВИЋ (1948–2002)

Рођен два пута: као Бранислав (1948) и као карикатуриста (1967). Први пут по договору родитеља, други пут по наговору „унутрашњег непријатеља“. Пише и брише у недељнику „Напрег“. Риба у хороскопу, слободан сирелац у политичком животу. Има пулсу крвну жрују и у њој једино позитиван РХ фактор. Типичан дењак са левим идејама. Све је издвојио издвојио може, осим своје књиже карикатура. У својој субверзивној делатности стилно подстицао наградама за карикатуру и сирп. Јавно излажао подсмеху домаће и универзалне глупости на заједничким и самосталним изложбама.

(Из каталога изложбе ваљевских карикатуриста на Тешњарским вечерима 2001)

„Ако ти јаве: Умро сам, а био сам ти драг, можда ће и у теби/ одједном нешто посивети... Ноћу, кад видиш неку комету да видик зарумени/ упамти: то ја још увек/ шашав, летим и живим.“ (М. Антић)

16. ТЕШЊАРСКЕ вечери

ЧЕТВРТАК 22. АВГУСТ

19.00 Плато Дома омладине

„Ногомобиле“ – тротинети и ролери најмлађих мајстора
Организатор ауто школа „ТТаш„

21.00 Дирекција фестивала код Летње позорнице

Отварање изложбе:
Предели и панораме – цртежи и акварели
Милан Милић – Јагодински и Бранислав Марковић

22.00 Летња позорница

Отварање Тешњарских вечери
Концерт групе „Бајага и инструктори“

ПЕТАК 23. АВГУСТ

21.00 Летња позорница

„Филмска музичка променада“
Концерт Београдског дувачког оркестра

22.00 Галерија „34“

Отварање изложбе слика Катарине Маринковић

23.00 Трг Книгине Љубице

Душан Ковачевић – „Доктор Шустер“
Режија: Мирослав Трифуновић
ПП „Мала сцена“ и Дом културе

СУБОТА 24. АВГУСТ

11.00 СРЦ „Петница“

Ватреполо турнир ПВК „Валис“, Ваљево

18.00 Плато Дома омладине

Кућни љубимци и љубитељи

21.00 Летња позорница

Концерт фолклорног ансамбла „Абрашевић“

21.00 Галерија „34“

Промоција књиге Мирјане Бобић-Мојсиловић

22.00 Мото клуб „Слоу виле“ Тешњар

Рокери Ваљева и гости из Пфафенхофена – „Портофино бенд“

23.00 Трг Книгине Љубице

Карло Голдони „Мирандолина“
Режија: Драган Остојић
Позоришна група „ПААД“ – Нови Бечеј

НЕДЕЉА 25. АВГУСТ

11.00 СРЦ „Петница“

„АКВА митинг“

21.00 Летња позорница

„Awakening of the celtic spire“
Концерт келтско-ирске музике
Контекст музички клуб

22.00 галерија „34“

„Приче о монаштву“
Друштво „Хиландар“

23.00 Мото клуб „Слоу виле“ – Тешњар

Портофино бенд и млади рокери Ваљева

23.00 Трг Книгине Љубице

„Далара“, монодрама Зорана Тосића

ПОНЕДЕЉАК 26. АВГУСТ

19.00 Дирекција фестивала од 26. до 28. августа

Сувенири градова Србије

20.00 Еко-етно центар (Пасаж иза Ерозије)

„Хајдемо у планине“
Пројекција слајдова о планинама и планинарењу у ваљевском крају

21.00 Летња позорница

Концерт духовне музике
МОХ „Абрашевић“, Камерни гудачки оркестар
Група „Паћа мама“ и солисти Београдске опере:
Дубравка Арсић, Љиљана Јовановић, Дејан Ивановић и Владимир Андрић
Диригент: Драган Васиљевић

22.00 Галерија „34“

„Млади ваљевски песници“
Марка Томић, Аца Томић, Марина Симић...

22.30 Гранд башта

„Грађани Ваљева поклањају општини“
Л. А. Бенд“ са гостима: Кристина Савић
Јова Маљковић, Милан Турђевић
Организатор: Лазар Аврамовић

23.00 Трг Книгине Љубице

„Santa Maria della salute“
Представа по стиховима Лазе Костића
Драматизација и режија: Живко Вукојевић
Театар из Ниша

УТОРАК 27. АВГУСТ

21.00 летња позорница

„Џез на води“
МАМБО СТАРС

21.00 галерија „34“

Сајбер музеј
Виртуални програми Народног музеја Ваљево

23.00 Трг Книгине Љубице

„Тре кватро бенд“ – Ваљево

СРЕДА 28. АВГУСТ

16.00 ОШ „Сестре Илић“

„II ЈУНИОР КОШ ФЕСТ“
КК „ЗИЦЕР“, Ваљево

21.00 Летња позорница

Ревија моде: ваљевски бутици и студио „М“

21.00 Трг Книгине Љубице

Миодраг Станисављевић „Василиса прекрасна“
Режија: Миодраг Гајић
АП „Абрашевић“ и Дом културе

ЧЕТВРТАК 29. АВГУСТ

19.30 Летња позорница

Дечје вече, маскенбал
Друштво пријатеља деце,
„Тотал бансам шоу“ и сликар Јагодински

20.00 Еко-етно центар

Презентација рада Института „Др Јосиф Панчић“

21.00 Трг Книгине Љубице

Дечји позоришни маратон
Глумачка радионица ОШ „Ж.Ј. Шпапац“
„Звали смо Хари Потера да нам бриге отера...“
Адаптација и режија Анијелка Цвркотић-Видаковић
Школа глуме Омладинског центра

„Мали принц“

Адаптација и режија Катарина Вићентијевић
Омладински студио аматера и Омладински центар Ваљево
Градимиr Стојковић: „Хајдук у Београду“
Адаптација и режија Љубивоје Ђубе Марковић

21.00 Галерија „34“

Представљање студије етнологa др Бојана Јовановића
„Српска књига мртвих“

ПЕТАК 30. АВГУСТ

20.00 Тешњар

Вече Туристичке агенције „Национал“

21.00 Летња позорница

„Пече чича ракију“
Концерт народног оркестра „Абрашевић“ и додела награда Туристичке организације Ваљево за најбољу ракију, најлепши излог и ЕКО награде

22.00 Галерија „34“

„Сатире ли сатира“
Нулт самит ваљевских афористичара:
Живота Филиповић, Александар Џими Ранковић,
Славица Трипковић, Велибор Марјановић

СУБОТА 31. АВГУСТ

21.00 Летња позорница

„ЈУ ПОП РОК ВРЕМЕНПЛОВ“
највећи хитови 1960-2000. године
Млади ваљевски певачи и забавни оркестар „Абрашевић“
Музичко вођство – Лазар Аврамовић и Воја Милутиновић

20.00 Галерија „34“

Мини концерт ученика Музичке школе – Ваљево

23.00 Трг Книгине Љубице

Божицар Љумовић-Зуба „Куме, куме“
Режија: Оливер Викторовић
„Култ театар“ – Београд

Еко-етно центар: Љиварско друштво,
Друштво за проучавање лековитог биља,
изложба меда и производа од меда и изложба народне радности
„Златних руку“ из Ваљевске Каменице, Бранковине и Ковачице
од 19.00 – 21.00 у Пасажу иза Ерозије (ул. Андре Савчић 871).

Кеј Колубаре (код ресторана „Интермецо“)
Промотивни камп планинарског друштва „Маглаш“, – Ваљево.

Током Тешњарских вечери прикупљаће се добровољни прилози за куповину скенера Ваљевској болници

ПОКРОВИТЕЉ Скупштина општине Ваљево

ОРГАНИЗАЦИЈА:
Културно-просветна заједница Ваљево,
Омладински центар Ваљево,
Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“, Народни музеј Ваљево,
Дом културе Ваљево и Туристичка организација Ваљево.

КОНКУРСИ ЗА ЦЕНТАР И ДОМ ЗА СТАРЕ

Јавност очекује да се ускоро објаве јавни конкурси за урбанистичко решење центра Ваљева -приобаље Колубаре. Одборници Скупштине општине донели су одлуку да се на овај начин добију идејна решења за уређење централног простора града. У широј стручној јавности у земљи, најаву Ваљевског првог кокурса одјекнула је са посебном знатижељом и исчекивањем да се коначно и објави. Такође, очекује се објављивање најављеног конкурса за идејно решење Дома за старе на Мајдану у Градцу.

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ПОСЛЕ

План је да се у Општини из темеља подигне 60 породичних кућа, санира исто толико, да се стотинак нових кућа изгради учешћем власника, а извесно је више од 40 стамбених зграда у Ваљевоу имаће поправљене кровове. Ово је део програма санирања последица од земљотреса. Онај други важнији део јесте наставак улагања у путеве, електричну мрежу, обнову школа и изградњу школе у Брђанима чије градилиште би требало након паузе од скоро годину дана, поново да оживи.

ЦИГЛАНА

И ваљевска Циглана се продаје, тражи новог власника. Повећи је простор на платоу Петог Пука на којем су исцрпљена лежишта и оно много вредније, пећи у халама. Није одавно циглана за индустријску производњу опеке, али би, каже Милан Блажић, угледни керамичар све то било идеално место за керамичке атеље, радионице, производни базар. Град се за сада није одазвао овој продаји а нема вести да је за циглану неко други заинтересован.

СТОЧНА ПИЈАЦА

Ваљево је одобрило 10 милиона бескаматног кредита Пијачној управи да се Сточна пијаца уреди и на њој отворе нове услуге. Тако би Ваљево коначно добило дрвару, центар за продају пољопривредне механизације и могућност за отварање свих услуга које нужно иду уз сајамске просторе и оно што је најважније - да се уреди паркиралишта и прилази Сточној пијаци. Те новине, највећим делом, очекујемо већ током године.

ЗЕЛЕНЕ ВЕСТИ

ФИЛМ О ПАНЧИЋЕВОЈ ОМОРИЦИ

ТАЈНА ПЛАНИНЕ ТАРЕ је документарно-играни 20-минутни филм у којем се говори о открићу Јосифа Панчића и његовом мукотрпном доказивању пуне три деценије да је оморика са Таре посебна врста. Цео филм дело је Ваљеваца које је организовао Мирослав Јеремића а стручни консултант био је Др Радиша Јанчић. Они који нису имали прилике да га виде, препоручујемо да у суботу увече свакако дођу на хепенинг које приређује Друштво за проучавање Лековитог биља и Гливарско друштво Ваљево у оквиру Тешњарског фестивала. То је и прилика да виде и сталну изложбу изузетне фотографије лековитог биља нашег краја Мирослава Јеремића.

МОНОГРАФИЈА

Река Градац добила је монографију. Са текстовима на 126 страна, преко 150 фотографија: карата тока, пећина, геоморфолошких одлика тла, са статистичким подацима о квалитету воде и другим важним сазнањима, читалац добија комплетну слику о сваколиком живом свету реке и приобаља, о траговима историје и животу људи од давнина до данас на том простору који је под заштитом као изузетно природно добро. Монографију Градца више година припремали су заљубљеници и поштоваоци реке, научници, ваљевски еколози, а посебна вредност јесу

врхунске фотографије Душана Јовановића, Мише Вукбрата, Мирослава Јеремића, Бошка Ђоковића, Бојана Скарепа, Божића Јаневског. Монографију је издало ЕКОД Градац а потписују је Агенција Ваљевац, Ваљево принт и Центрекс. У нас су монографије неког природног подручја изузетно ретке па је отуда издавање ове књиге о реци Градац више од подухвата.

ИСТРАЖИВАЊА

Помолака у Тејцима

Три године трајаће овог лета на Медведнику започета фармакогнозијска истраживања лековитог биља на Ваљевским планинама. Овог подухвата у нас ретког, прихватила се екипа врхунских стручњака са истигута Др Јосиф Панчић, све доктори наука: Славољуб Тасић, Катарина Шавикин Фодуловић, и Небојша Менковић. Иза целог пројекта стоји Министрство за науку Републике Србије а стални сарадници и прави домаћини биће чланови два ваљевска угледна друштва - за проучавање лековитог биља и

Гливарско друштво Ваљево. Ова истраживања обављена су у Србији само за подручје Шар планине.

ПОСЛЕДЊА ВЕСТ СА ГРАДЦА

По трећи пут на Шареном платну отворен је Међународни еколошко-волонтерски камп чији су домаћини и организатори ЕКОД Градац и Млади истраживачи Србије. До краја месеца на уређењу простора за кампове и на обележавању заштићеног подручја клисуре реке Градац радиће Цана Урикуситало из Финске, Венеса Црине из Белгије, Хелен Јеатс и Давид Тод из Велике Британије, Бит Воренсбергер из Швајцарске, Николас Ван Ден Бергхе из Белгије, Смиљана Радовић из Хрватске и искусни у овом пословима Павел Трајан из Чешке који ће бити десна рука Игору Срећковићу, који руководи програмом у име Еколошког друштва Градац.

Љ. Љиљак

ТЕШЊАРСКИ ГЛАСОГОВОРА

Издавач

Скупштина општине Ваљево

Припрема

Редакција Радио Ваљево

Уредници

Љиљана Кецојевић

Мија Стојкановић

Компјутерска припрема

„Интелекта“, Ваљево

Тираж: 1000

Штампа: Графика Гојковић, Ваљево

ИЗЛАЗИ У ДАНЕ ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ